

17-asis PUS LA PIS

Nr. 8, 2010 m. birželis

www.bibliotekospazangai.lt

Projekto „Bibliotekos pažangai“
informacinis elektroninis leidinys
viešųjų bibliotekų darbuotojams

Pusiaukelė – didelis postūmis pirmyn

Projektas „Bibliotekos pažangai“ pasiekė pusiaukelę, todėl dabar yra tinkamiausias metas atsukti atgal ir įvertinti nuveiktus darbus. Kaip ir pernai, taip ir šiomet buvo atliktas poveikio vertinimo tyrimas, kurio metu buvo apklaustos šalies bibliotekos, gyventojai.

Apibendrinant rezultatus, kurie dėl ekonominių negandų veikia iš tiesų nemažai – viešųjų bibliotekų kompiuterizacija apėmė visą Lietuvą, o gyventojai iš naujo atranda modernias ir jaukesnes bibliotekas. Galima drąsiai teigti, kad šiuolaikinė biblioteka – tai ne tik knygos ir leidiniai, bet ir bendruomenės centras, kuriame galima laisvai naudotis IT teikiama galimybėmis. Tyrimas taip pat parodė, kad biblioteka tapo užuovėja ir langu į pasaulį tiems,

kurie dėl ekonominių negandų neturi galimybių naudotis internetu namie ar darbe. Keičiasi ir bibliotekininko statusas – jis tampa vis svarbesniu bendruomenės autoritetu, galinčiu padėti ir pakonsultuoti rūpimais klausimais.

„Noriu pasidžiaugti, kad tai, kas prieš beveik pusantrų metų atrodė kaip vizija, dabar tampa realybe. Modernesnės ir jaukesnės bibliotekos, kvalifikuoti jų darbuotojai, gausėjantis lankytojų skaičius

– toks įsibėgėjančio projekto „Bibliotekos pažangai“ ir tūkstančių Lietuvos bibliotekininkų darbo rezultatas“, – pabrėžė projekto „Bibliotekos pažangai“ vadovas Kęstutis Juškevičius.

Ką parodė tyrimas?

Remiantis tyrimo rezultatais, daugumoje bibliotekų jau įrengta moderni kompiuterinė įranga, jose galima nemokamai naudotis internetu. Daugiau kompiuterinės įrangos reiškia daugiau galimybių. Todėl nenuostabu, kad dvigubai daugiau bibliotekų pradėjo siūlyti kompiuterinio raštingumo mokymus. Dabar net 34 proc. bibliotekų, kuriose įrengta viešoji interneto prieiga, vyksta tokie mokymai.

**Pasvalio rajono meras
Gintautas Gegužinskas:**

„Pastaruju metu bibliotekų vaidmuo didėja – jos padeda spręsti socialines problemas. Bibliotekos yra tarsi dienos užimtumo centrai“.

Deja, beveik pusė apklaustų viešos interneto prieigos vartotojų teigė neturintys galimybės naudotis internetu namie ar darbovietėje. Tai nestebina, nes dėl ekonominio sunkmečio daugėja bedarbių. Nedideles pajamas gaunantiems žmonėms biblioteka tampa kone vienintele alternatyva pasinaudoti internetu – peržiūrėti darbo skelbimus, bendrauti su užsienyje gyvenančiais giminaičiais, pasinaudoti elektroninėmis paslaugomis. Tyrimas parodė, kad daugėja žmonių, kurie vieša interneto prieiga bibliotekoje naudojami nuolat, o ir naujų viešos interneto prieigos vartotojų skaičius išaugo dvigubai. Vis daugiau viešųjų paslaugų yra perkeliama į viešąją erdvę, todėl užfiksuota ir daugiau

žmonių, kurie bibliotekose internetu naudojami sveikatos ir e. valdžios paslaugomis.

Nauda – neabejotina

Kalbinti savivaldybių vadovai pripažįsta, kad projektas „Bibliotekos pažangai“ vykdomas tinkamu laiku. „Vieni tiek nepadarytume, nes finansavimas bibliotekoms yra ribotas. Pasvalio rajone veikia daugiau nei 30 įvairaus dydžio bibliotekų, nemažai jų yra kompiuterizuotos. Pastaruju metu šių bibliotekų vaidmuo didėja – jos padeda spręsti socialines problemas. Bibliotekos yra tarsi dienos užimtumo centrai“, – pabrėžė Pasvalio rajono meras Gintautas Gegužinskas. Mero teigimu, rajone yra daug aktyvių senyvo amžiaus žmonių,

**Vilniaus miesto mero pavaduotojas
Gintautas Babravičius:**

Projektą „Bibliotekos pažangai“ galiu palyginti tik su laiko mašina, padedančia neatsilikti lenktnyše su vis greitėjančiu pasauliu.“

kurie nemoka naudotis internetu, tačiau dega noru išmokti. Todėl sveikintina, kad bibliotekose galima gauti kompiuterinio raštingumo pradžios, kuriuos vėliau galima pritaikyti praktiškai.

Pasak Vilniaus miesto mero pavaduotojo Gintauto Babravičiaus, Vilniaus viešųjų bibliotekų būklės negalima vertinti vienareikšmiškai. Nors informacinių technologijų ir interneto prieiga dar nėra pakankama, naujovės Vilniaus bibliotekose sutinkamos itin palankiai.

„Nėra abejonių, kad „Bibliotekos pažangai“ – būtinas, tinkamu laiku vykdomas projektas. Visi, kas atsilieka nuo žaibiškų interneto ir informacinių technologijų pokyčių, lieka vakar dienoje. Bet ne bibliotekos. Projektą „Bib-

liotekos pažangai“ galiu palyginti tik su laiko mašina, padedanti neatsilikti lenkynėse su vis greitėjančiu pasauliu,“ – teigė G. Babravičius.

Pasak jo, esame svarbių pokyčių viešojoje erdvėje liudininkai. Internetas ir skaitmeninės technologijos viską keičia. Knygos, laikraščiai, televizija, internetas – atrodo, visi šie dalykai po truputį jungiasi į vieną ir niekas nežino, kaip tai atrodys po dešimties, o gal ir po kelerių metų.

„Vilniaus viešąją biblioteką ateityje matau šiuolaikišką, naujas informacines technologijas ir vieną kertinių civilizacijos vertybių – knygą – vienią žinių ir žinojimo centrą“, – kalbėjo Vilniaus miesto mero pavaduotojas.

Faktai ir skaičiai

- Viešą interneto prieigą šiuo metu teikia 83 proc. bibliotekų (iš viso – 1038). Palyginti su praėjusiais metais, tokių bibliotekų dalis išaugo 30 proc.
- Šiuo metu yra 4984 viešai interneto prieigai skirtos darbo vietos. Tai yra 82 proc. daugiau nei pernai.
- Daugiau nei trečdalis (353 bibliotekos) viešą interneto prieigą turinčių bibliotekų savo vartotojams organizavo IT mokymus.
- Per 2009 metus 8,5 tūkst. gyventojų pernai baigė informacinių technologijų mokymus, todėl dabar gali naudotis kompiuterio ir interneto galimybėmis. Palyginimui, 2008 metais apmokyta beveik 7 tūkst. žmonių.
- Nei namuose, nei darbe galimybės naudotis internetu neturi 47 proc. viešos interneto prieigos vartotojų.
- Šiais metais nuo 41 iki 63 proc. išaugo viešos interneto prieigos vartotojų, kurie pagrindine naudojimosi internetu vieta laiko biblioteką.
- Nauji viešos interneto prieigos vartotojai sudaro apie trečdalį visų vartotojų (29 proc.). 2009 m. naujų viešos interneto prieigos vartotojų buvo pritrūkta dvigubai daugiau nei 2008 m. (15 proc.).
- 81 proc. vartotojų yra kreipęsi pagalbos ar konsultavęsi su bibliotekininkais. Kas penktas vartotojas su bibliotekos darbuotojais konsultuojasi nuolat arba dažnai.
- Tyrimas atliktas 2009 mėn. rugsėjo - 2010 m. kovo mėn. Tyrimą užsakė Lietuvos nacionalinė M. Martyno Mažvydo biblioteka, o atliko UAB „TNS Gallup“. Tyrimo metu apklausta 1248 bibliotekos, 1055 gyventojai, 609 vaikai, 1024 viešosios prieigos vartotojai, 609 bibliotekininkai, 65 bibliotekų vadovai ir 2018 gyventojų iš penkių savivaldybių.

Lietuvos bibliotekų pavyzdys įkvepia

Tuo įsitikinusi Pasaulio bibliotekų programos direktorė Deborah Jacobs, balandį viešėjusi Lietuvoje ir susipažinusi su pokyčiais mūsų šalies bibliotekose.

Ilgametę patirtį viešųjų bibliotekų plėtros srityje sukaupusi amerikietė liko sužavėta Lietuvos bibliotekose vykstančiomis permainomis.

„Lietuvoje vykdoma programa panaši į kitų šalių – JAV, Azijos, Pietų Amerikos, tačiau čia daromas jos poveikis yra neeilinis. Bėlieka tik pasidžiaugti, kad Lietuvos bibliotekos šiuo metu sėkmingai susigrąžina kelią į biblioteką užmiršusius lankytojus“, – teigė D. Jacobs.

Pasak jos, mūsų šalis eina tei-

singa linkme – modernizuojant bibliotekas galima išspręsti informacinių technologijų atsikirties problemą. Menkas pajamas gaunantiems žmonėms biblioteka gali tapti informacijos ir žinių šaltiniu.

Tokią galimybę jiems suteikia internetas, kuris leidžia pasinaudoti vis labiau populiarėjančiomis e. paslaugomis.

Kita svarbi šiuolaikinių bibliotekų misija, anot D. Jacobs, yra vietos bendruomenių subūrimas ir stiprinimas. Tvirtėjantys žmonių

Deborah Jacobs nuo 2008 metų vadovauja Bilo ir Melindos Geitsų Pasaulio bibliotekų programai. Prieš tai vienuolika metų ji buvo Sietlo miesto bibliotekos direktorė. Be kasdienių bibliotekų sistemos valdymo funkcijų Deborah vadovavo investicinei programai „Bibliotekos visiems“, vykdančiąją buvo finansuota naujos centrinės bibliotekos statyba ir 26 filialų pastatų atnaujinimas ar išplėtimas. Deborah vadovaujant Sietlo miesto bibliotekų sistemos knygų ir kitų dokumentų naudojimas išaugo dvigubai. Savo profesinę karjerą Deborah pradėjo prieš tris dešimtmečius vaikų bibliotekoje. Per visą karjerą ji buvo nomi-nuota ir gavo įvairių apdovanojimų. D. Jacobs Milso koledže įgijo vadybos bakalauro laipsnį ir Bibliotekininkystės mokslo magistro laipsnį Oregono universitete.

socialiniai ryšiai, stiprėjantis tarpusavio bendrumo jausmas leidžia formotis darniai ir pilietiškai visuomenei. „Lietuviams bibliotekos svarbios dar ir dėl to, kad taip jie gali bendrauti su emigravusiais artimaisiais. Vyresni žmonės, atradę bibliotekas ir išmokę naudotis informacinėmis technologijomis, gali bendrauti su savo artimaisiais taip, kaip anksčiau nė negalvojo galėsią. Juo labiau, kad tai yra nemokama“, – sakė D. Jacobs. Kokią ateities biblioteką Lietuvoje mato Pasaulio bibliotekų programos direktorė? D. Jacobs teigimu, šiuolaikinė biblioteka bus dinamiškas ir nuolat besikeičiantis bendruomenės centras, kuriame bus gera lankytis visiems – nuo vaiko iki pensininko. Amerikietės nuomo-

ne, nors bibliotekos diegs modernias informacines technologijas, knygų lentynos ir periodinės spaudos prenumerata tikrai neišnyks.

Mūsų šalyje įgyvendinamą projektą „Bibliotekos pažangai“ viešnia aptarė ir su Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė. Prezidentės teigimu, šis projektas yra vienas geriausių valstybės, savivaldybių ir privačių lėšų sutelkimo bendram tikslui pavyzdys. Savo įžvalgas D. Jacobs pristatė Vilniuje vykusioje konferencijoje-seminare „Naujoviška biblioteka Lietuvoje – kurkime ją patys“. Be to, viešnia lankėsi kai kuriose šalies bibliotekose, bendravo su studentais, o internetinės transliacijos metu – ir su Lietuvos bibliotekininkais.

Atgimimo istorija įamžinta internete

Šiomet Nepriklausomybės dvidešimtmetį švenčiančiai Lietuvai žmonės įteikė brangią dovaną – pačių surinktą Atgimimo laikų istoriją.

Projekto „Bibliotekos pažangai“ inicijuota akcija „Atgimimo istorija“ sulaukė didelio gyventojų susidomėjimo. Beveik du mėnesius žmonės iš visos Lietuvos rinko medžiagą apie šį svarbų mūsų šalies istorijos etapą ir talpino internetinėje krašto enciklopedijoje „Graži tu mano“ (www.grazitumano.lt).

„Knyga yra didžiausia žmogaus vertybė, tačiau mielai žiūriu į besikeičiantį laiką ir civilizacijos pažangą, kai šviesos greičiu internete galima dalintis žiniomis ir

prisiminimais. Todėl tikiu, kad šis projektas tikrai pasitarnaus mūsų Lietuvos ateičiai“, – „Atgimimo istorijos“ apdovanojimų renginyje teigė prezidentas Valdas Adamkus.

Akcijos rezultatas pranoko lūkesčius – enciklopediją papildė daugiau nei pusė tūkstančių unikalų įrašų apie lietuvių tautos kovą už laisvę neramiais 1988-1991 metais. „Atgimimo istorijos“ kūrėjai po kruopelytę rinko svarbius faktus – liudininų prisiminimus, biografijas, laikraščių iškarpas. |

„Atgimimo istoriją“ pateko šeimos albumuose dūlančios tų laikų nuotraukos.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio gimimas, pirmieji mitingai ir pirmosios trispalvės, „Baltijos kelias“, rinkimai į Aukščiausiąją Tarybą, kruvinieji Sausio 13-osios įvykiai – į „Atgimimo istorijos“ kūrėjų akiratį pateko svarbiausi to laikmečio įvykiai.

„Apie svarbiausius Atgimimo įvykius parašyta nemažai monografijų, pastatyta dokumentinių filmų. Tačiau Atgimimo istorija buvo kuriama ne tik Vilniuje ar Kaune, bet ir mažesniuose miestuose ir miesteliuose. Juose vykęs Atgimimo judėjimas ne mažiau svarbus, o dabar turime pakankamai svarbios tenykščių įvykių medžiagos“, – kalbėjo projekto „Bibliotekos pažangai“ viešųjų ryšių koordinatore Agnietė Kurutytė.

Geriausias rašinys – iš Biržų

„Atgimimo istorijos“ metu vyko ir „Lietuvos atgimimo metraštininko“ konkursas. Konkurso komisija, kurią sudarė žymūs Sąjūdžio veikėjai, vertino geriausias „Graži tu mano“ enciklopedijoje patalpintus įrašus.

Geriausiu įrašu komisija vieningai pripažino Antano Seibučio rašinį „100 žingsnių iki Kovo 11-osios. Atgimimo metraštis Biržuose 1988-1990 m.“ Komisijos narių vertinimu, šis įrašas geriausiai atitiko temą. Straipsnio autorius istoriografiškai atspindėjo Atgimimo laikų įvykius Biržų krašte – vaizdingai buvo aprašytas Sąjūdžio iniciatyvinės grupės įsikūrimas, dalyvavimas Baltijos kelyje, išskirti pagrindiniai Atgimimo judėjimo lyderiai. Straipsnis vertingas ir dėl suskaitmenintų nuotraukų, dokumentų kiekio.

Nugalėtojų įspūdžiai

Antanas Seibutis, 55 m. muziejininkas (Biržai)

„Su Sąjūdžio laikais susijusią medžiagą renku jau senokai – esu sukaukęs nemažai unikalų dokumentų, nuotraukų. Kai sužinojau apie galimybę visą šią informaciją suskaitmeninti, labai apsidžiaugiau, kad daugelio metų triušas nedings ir bus matomas plačiajai visuomenei. Žinoma, laimėti konkurse nesitikėjau, tačiau malonu, kai tavo ilgametis darbas yra įvertinamas. Labiausiai noriu padėkoti Biržų bibliotekos darbuotojoms, kurios ne tik paragino dalyvauti, bet ir padėjo medžiagą perkelti į elektroninę erdvę.“

„Atgimimo istorijos“ renginio dalyviai (iš kairės): „Bibliotekos pažangai“ direktorius Kęstutis Juškevičius, Kultūros ministras Remigijus Vilkaitis, LR prezidentas Valdas Adamkus, Seimo narė Dalia Teišerskytė, poetas Justinas Marcinkevičius.

Taip pat buvo išrinkti kiekvieno šalies etnografinio regiono – Aukštaitijos, Dzūkijos, Suvalkijos ir Žemaitijos laimėtojai, apdovanotos aktyviausiai akcijoje dalyvavusios bibliotekos.

Finalas – Vilniuje

Birželio 3 dieną Kultūros ministerijoje vyko „Atgimimo istorijos“ finalinis renginys, kurio metu apdovanoti akcijos laimėtojai. Renginį vedusi etnologė Gražina Kadžytė pasidžiaugė, kad „Atgimimo istorijos“ varikliu tapo šalies viešosios bibliotekos, kurių darbuotojai paskatino vietines bendruomenes aktyviai rinkti Atgimimo laikų prisiminimus. Pasak tyrinėtojos, žmonių surinkti prisiminimai yra didelis turtas jaunesnėms kartoms, nemačiusioms, kaip jų tėvai ir seneliai drauge skynė kelią į Lietuvos nepriklausomybę.

Sveikiname aktyviausias „Atgimimo istorijos“ bibliotekas

Utenos A. ir M. Miškinių viešojoji biblioteka;

Anykščių r. viešojoji biblioteka;

Ukmergės r. savivaldybės V. Šlaito viešojoji biblioteka;

Šiaulių apskrities P. Višinskio viešojoji biblioteka;

Šilutės r. F. Bajoraičio viešojoji biblioteka;

Mažeikių r. viešojoji biblioteka.

Nugalėtojų įspūdžiai

Linus Janulionis, 22 m., istorijos studentas (Lazdijai)

„Studijuojau istoriją ir mane labai sudomino gimtajame Seirijų miestelyje vykęs Atgimimo judėjimas. Paskatintas bibliotekininkės nusprendžiau dalyvauti konkurse – surinkau penkių liudininkų prisiminimus, rašytines medžiagas.

Esu įsitikinęs, kad bus labai svarbūs istorijos tyrinėjimams žmonių užfiksuoti įspūdžiai, o „Atgimimo istorijos“ įrašai pasitarus profesionaliems istorikams, etnografams, krašto muziejų darbuotojams. Labai norėčiau, kad ši graži iniciatyva tęstųsi ir toliau.“

Laimėtojams buvo įteikti prizai – „Laisvės kelio“ plytų sertifikatai, fotoaparatai, šventiniai pyragai ir diplomai.

Pažangios bibliotekos sudomino „AgroBalt“ svečius

Parodos lankytojus labiausiai stebino šiuolaikinės bibliotekos galimybės – daugeliui buvo nauja ir netikėta, kad jose galima pasinaudoti e. paslaugomis, sužinoti ūkio darbuose naudingų patarimų.

Šiomet balandį vykusioje tarptautinėje žemės ūkio parodoje „AgroBalt“ savo standą pristatė ir projektas „Bibliotekos pažangai“. Spalvingas ir draugiškas standas kiek skyrėsi nuo kitų – jame nebuvo nei ūkio darbams skirtos technikos, nei kvapnių maisto gaminių. „Bibliotekos pažangai“ komanda kiekvienam susidomėjusiam aiškino, pasakojo apie projektą ir kvietė apsilankyti bibliotekose.

Kas domino lankytojus?

Kaip pažymi „Bibliotekos pažangai“

projekto viešųjų ryšių koordinatore Agnietė Kurutytė, žmonės labiausiai domino naujovės bibliotekose: ar jų bibliotekoje yra kompiuteriai su viešąja interneto prieiga, ar internetas bibliotekoje yra mokamas. Kai kurie stebėjosi, kad ir jų biblioteka yra modernizuota bei žadėjo joje apsilankyti.

Daug kam buvo naujiena ir bibliotekose vykstančios „Bibliotekos pažangai“ iniciatyvos – ypač aktuali buvo „Internetas Jūsų sodui“ akcija. Šios akcijos metu buvo rengiamos

Spalvingos dekoracijos, knygų lentynos, lankytojams paruošti kompiuteriai priminė jaukią namų atmosferą ir viliojo užsukti bei pabendrauti.

„gyvos“ internetinės transliacijos, kurių metu bibliotekose susirinkusiems žmonės specialistai dalijo patarimus apie sodo ir daržo darbus. Žmonės teiravosi konkrečios informacijos – kada ir kokios transliacijos planuojamos, taip pat juos domino, ar renginiai bus transliuojami jų bibliotekoje.

Paradą pagyvino vaizdo reportažai

Parodoje „Bibliotekos pažangai“ turėjo ir savo televizijos komandą. Kamera ir mikrofonu „ginkluoti“ report-

eriai kalbino šventės svečius ir rengė reportažus apie žemės ūkio aktualijas. Vaizdo reportažus – nuo prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimo kalbos iki duonos kepimo paslapčių ar lietuviškų gyvulių veislių ypatumų – galima rasti ir [internete](#). „Esame maloniai nustebinti tokio didžiulio tiek senjorų, tiek jaunesnio amžiaus žmonių susidomėjimo. Galiu patikinti, kad nuo šiol dažniau dalyvausime įvairiuose renginiuose, pavyzdžiui, kitų metų Knygų mugėje, – parodos įspūdžius apibendrino A. Kurutytė.